

14.9.2018

FÖRSLAG TILL ALLMÄNNA FÖRESKRIFTER OM AVFALLSHANTERINGEN I HUVUDSTADSREGIONEN OCH KYRKSLÄTT

Samkommunen Helsingforsregionens miljötkjänster (nedan **HRM**) sköter den kommunala avfallshanteringen i Helsingfors, Esbo, Grankulla och Vanda. Dessutom sköter HRM kommunens uppgifter inom avfallshanteringen i Kyrkslätt enligt avtal. Bestämmelser om de uppgifter inom avfallshanteringen som kommunen ska svara för finns i avfallslagen (646/2011). Avfallslagen har ändrats flera gånger sedan den trädde i kraft. I förslaget till omarbetade avfallshanteringsföreskrifter har ändringarna i avfallslagen beaktats till och med den ändring (lag 445/2018 om ändring av avfallslagen) som stadfästes den 13 juni 2018.

Syftet med avfallshanteringsföreskrifterna är att främja verkställigheten av avfallslagen med beaktande av lokala förhållanden och att förebygga de olägenheter och risker för hälsan och miljön som avfallet och avfallshanteringen orsakar samt främja efterlevnaden av den föreskrivna prioriteringsordningen. De allmänna avfallshanteringsföreskrifterna bereds och meddelas av avfallshanteringsmyndigheten, som är HRM:s styrelse. De preciserar de allmänna principer för hur avfallshanteringen ska ordnas som anges i avfallslagen.

Vid beredningen av föreskrifterna har man dragit nytta av den guide för beredare av kommunala föreskrifter om avfallshanteringen och för beslutsfattare som publicerats av Finlands Kommunförbund 2014.

ALLMÄN MOTIVERING

Nuläge

Den ursprungliga versionen av de allmänna föreskrifterna om avfallshanteringen i huvudstadsregionen och Kyrkslätt trädde i kraft den 28 mars 1984. Föreskrifterna har uppdaterats flera gånger efter det. Senast skedde detta den 11 maj 2012. Dessutom har avfallshanteringsföreskrifter som gäller slam utfärdats den 24 april 2015.

Det föreslås att avfallshanteringsföreskrifterna omarbetas till följd av ändringar i avfallslagen och den erfarenhet och respons som tillämpningen av de nuvarande föreskrifterna medfört. Dessutom har man strävat efter att i föreskrifterna beakta den riksomfattande avfallsplan som godkändes den 17 december 2017 samt Europaparlamentets och rådets direktiv om revidering av sex direktiv som rör avfallssektorn vilka trädde i kraft den 4 juli 2018. Direktiven ska genomföras i den nationella lagstiftningen senast den 5 juli 2020.

Ett centralt syfte med de nya bestämmelserna för avfallssektorn är att ställa nya, ambitiösare mål när det gäller förberedelse för återanvändning samt återvinning av kommunalt avfall och förpackningsavfall och reduktion av mängden avfall som läggs upp på deponier. Avfallsdirektivet kräver att medlemsländerna återvinner 55 procent av det kommunala avfallet år 2025, 60 procent

år 2030 och 65 procent år 2035. Medlemsländerna ska dessutom säkerställa att bioavfallet senast den 31 december 2023 antingen samlas in separat eller återvinns där det uppkommer (t.ex. genom hemmakompostering). I bestämmelserna fastställs dessutom särskilda mål för återvinningen av förpackningsavfall.

I den riksomfattande avfallsplan fram till 2023, kallad Från återvinning till cirkulär ekonomi, som statsrådet har godkänt anges mål för avfallshanteringen och förebyggandet av uppkomsten av avfall samt åtgärder för att uppnå målen för de kommande sex åren. Dessutom anges i planen en målbild för 2030 som främjar cirkulär ekonomi. I den riksomfattande avfallsplanen ställs det som mål att 55 procent av det kommunala avfallet ska återvinnas 2023. Dessutom ska 60 procent av det bioavfall som ingår i det kommunala avfallet återvinnas.

De viktigaste ändringsförslagen

Skyldigheten enligt gällande avfallshanteringsföreskrifter att samla in avfall separat utökas. Dessutom kompletteras föreskrifterna med en ny skyldighet att samla in plastförpackningar separat. Ändringarna motiveras främst genom de nya återvinningsmålen i den riksomfattande avfallsplanen och i de nya EU-direktiven om avfall.

Dessutom ska föreskrifterna preciseras på flera punkter på grundval av den erfarenhet och respons som den praktiska tillämpningen av föreskrifterna gett upphov till. Det föreslås att föreskrifterna kompletteras med nya förtydligande bestämmelser om att ansluta sig till den avfallshantering som ordnas av HRM. Tömningsintervallen för slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar ska enligt förslaget förkortas och tömningsintervallen för bioavfall förlängas. Flera bestämmelser som gäller avfallshanteringstjänster för fastigheter preciseras på grundval av erfarenheter som erhållits. Enligt de föreslagna föreskrifterna ska de tider på dygnet under vilka lastning av avfall är tillåten förlängas så att det blir tillåtet att lasta avfall från måndag till fredag klockan 5–22 och lördag och söndag kl. 7–21.

Yttranden och åsikter om förslaget

[Kompletteras efter att förslaget varit på remiss.]

DETALJMOTIVERING

1 kap.

Tillämpningsområde och allmänna skyldigheter

1 § Tillämpningsområde

Det föreslås att föreskrifterna kompletteras med preciserande bestämmelser om vilka fastigheter som ska höra till tillämpningsområdet.

I 91 § 1 och 2 mom. i avfallslagen (646/2011) finns det bestämmelser om kommunernas befogenhet att utfärda allmänna föreskrifter som gäller kommunen eller en del av den och som behövs på grund av de lokala förhållandena. Tillämpningsområdet för dessa avfallshanteringsföreskrifter anges i 1 § 1 mom.

Enligt 91 § 1 mom. 2 punkten i avfallslagen får kommunala föreskrifter om avfallshanteringen för iakttagande av kraven i 13 § 1 och 2 mom. gälla annan avfallshantering än den som kommunen ansvarar för enligt avfallslagen i den utsträckning det är fråga om de praktiska arrangemangen på fastigheter eller mottagningsplatser för insamlingen, mottagningen och transporten eller tekniska krav som gäller dessa funktioner. Dessutom kan avfallshanteringsföreskrifterna enligt 91 § 2 mom.

i avfallslagen gälla kompostering eller någon annan motsvarande småskalig behandling av kommunalt avfall på uppkomstplatsen även i fråga om annan verksamhet än den som kommunen enligt avfallslagen ska ordna avfallshanteringen för. Avfallshanteringsföreskrifterna gäller likväl inte småskalig behandling av avfall på uppkomstplatsen, om verksamheten utövas med stöd av ett miljötillstånd eller miljöskyddsmyndighetens godkännande.

Skyldigheterna inom avfallshanteringen grundar sig på avfallslagen, avfallsförordningen (179/2012), övriga förordningar som utfärdats med stöd av avfallslagen samt kommunens föreskrifter om avfallshantering.

En fastighet eller en annan avfallsproducent kan be om att få bli ansluten till kommunens avfallshanteringsssystem på grundval av kommunens sekundära skyldighet att ordna avfallshanteringen. När det gäller det avfall som sekundärt omfattas av kommunens skyldighet att ordna avfallshantering ingår HRM sådana tidsbundna avtal med fastigheter och andra avfallsproducenter om anslutning till kommunens avfallshanteringsssystem och om vilka tjänster som ingår i avtalet som krävs enligt avfallslagen. Avfallshanteringsföreskrifterna tillämpas också på de fastigheter som anslutit sig till HRM:s avfallshanteringsssystem på grundval av kommunens sekundära skyldighet att ordna avfallshantering.

Enligt 91 § i avfallslagen får kommunens avfallshanteringsföreskrifter innehålla bestämmelser om insamling och mottagning av avfall och praktiska arrangemang i samband med transport av avfall och om tekniska krav som gäller dessa funktioner även vad gäller annat avfall än det som omfattas av kommunens skyldighet att ordna avfallshantering. Bestämmelserna gäller en verksamhet i den utsträckning det är nödvändigt för förhindra okontrollerad avfallshantering, faror och skador som förorsakas av avfall samt nedskräpning.

Vad gäller avfall från näringsverksamhet tillämpas avfallshanteringsföreskrifterna om avfallet samlas in och behandlas inom ramen för kommunens avfallshanteringsssystem efter en begäran av den som bedriver näringsverksamheten grundad på kommunens sekundära skyldighet att ordna avfallshantering. Dessutom gäller föreskrifterna näringsidkare i den utsträckning det är nödvändigt för att förebygga eventuella faror och skador som orsakas av avfallet och avfallshanteringen.

2 § Definitioner

Det föreslås att definitionerna i föreskrifterna kompletteras med flera termer och begrepp, som det i praktiken har visat sig nödvändigt att bestämma exaktare.

3 § Avfallshanteringens syfte

Det föreslås en ny paragraf om att tillämpa prioritetsordningen i avfallslagen. I lagen anges en skyldighet att tillämpa prioritetsordningen i all verksamhet. Enligt denna ska man i första hand minska mängden avfall som uppkommer och avfallets skadlighet. Det avfall som uppkommer ska i första hand förberedas för återanvändning och i andra hand materialåtervinnas. Om materialåtervinning inte är möjlig, ska avfallet återvinnas på något annat sätt, exempelvis som energiråvara. Det sista alternativet är att bortskaffa avfallet såsom att lägga upp det på en deponi. Prioritetsordningen är bindande för yrkesmässig verksamhet. I övrig verksamhet ska den tillämpas såvitt möjligt.

2 kap.

Anslutning till avfallshantering som ordnas av HRM

4 § Fastighetsvis avfallstransport

Det föreslås att avfallshanteringsföreskrifterna ska kompletteras med en förtydligande bestämmelse om den fastighetsvisa avfallstransport som avses i avfallslagen. Inom hela HRM:s verksamhetsområde ordnas den fastighetsvisa avfallstransporten av HRM. Avfall som uppkommer vid boende och annat kommunalt avfall som anges i 32 § i avfallslagen ska, med undantag av farligt avfall, omfattas av den fastighetsvisa avfallstransport som ordnas av HRM om inget annat har bestämts med stöd av avfallslagen.

HRM sköter den fastighetsvisa transporten av blandavfall, bioavfall, slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar och förpackningsavfall som samlas in separat på fastigheten när avfallet uppstått vid boende eller producerats av aktörer som omfattas av HRM:s ansvar.

HRM utkontrakterar avfallstransporterna centraliserat för hela verksamhetsområdet. HRM har inga egna sopbilar, utan avfallet transporteras av privata företag. Det centraliserade anbudsförandet skapar många fördelar inom avfallstransporterna, såsom en effektiv logistik, mindre utsläpp, bättre verksamhetsförutsättningar för lokala transportföretag och kostnadsbesparingar för boende.

5 § Skyldighet att ansluta sig till den avfallshantering som ordnas av HRM

Det föreslås att avfallshanteringsföreskrifterna kompletteras med bestämmelse om skyldigheten att ansluta sig till den avfallshantering som ordnas av HRM. I paragrafen åläggs innehavare som omfattas av kommunens skyldighet att ordna avfallshantering att överlåta sitt avfall till den fastighetsvisa avfallstransporten och därigenom att ansluta sig till kommunens avfallshanteringssystem.

Enligt lagen (445/2018) om ändring av avfallslagen ska kommunen ordna hanteringen av följande slag av avfall utom farligt avfall:

- 1) avfall från stadigvarande bostäder, fritidsbostäder, internat och annat boende, inbegripet slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar,
- 2) kommunalt avfall från kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet,
- 3) sådant kommunalt avfall från affärslokaler som samlas in på fastigheten tillsammans med avfall enligt 1 och 2 punkten,
- 4) annat kommunalt avfall som samlas in tillsammans med avfall enligt 1–3 punkten inom ramen för ett områdesvist sopsugsystem eller något motsvarande insamlingssystem.

6 § Anslutning till avfallshantering som ordnas av HRM

Det föreslås att avfallshanteringsföreskrifterna kompletteras med en bestämmelse om de sätt på vilka fastigheterna kan ansluta sig till den avfallshantering som ordnas av HRM. En fastighet kan skaffa ett eget insamlingskärl, ansluta sig till användningen av ett insamlingskärl som används gemensamt (ett s.k. sam användning) eller bli användare av HRM:s områdesvisa mottagningsställe för blandavfall.

Enligt avfallslagen får avfallshanteringsmyndigheten fatta ett separat beslut om att lämna vissa områden utanför den fastighetsvisa avfallstransporten.

7 § Användning av ett gemensamt sopkärl (samanvändning)

Den paragraf som ingår i gällande avfallshanteringsföreskrifter ska enligt förslaget preciseras. Paragrafen innehåller villkor för användningen av gemensamma insamlingskärl vid avfallstransport som ordnas av HRM. Boende i fastigheter som ligger nära varandra ska kunna använda en gemensam plats för insamlingskärl och gemensamma kärl om fastighetsinnehavarna har avtalat om detta. Vad som ska förstås med "nära" får praktiken utvisa, men avstånden mellan fastigheterna ska vara små eller så ska färdlederna sammanfalla. Det gemensamma kärlet kan till exempel ligga intill början av den väg som leder till en fastighet så att alla som bor på fastigheten

rör sig via den. Det är viktigt att användningen av ett gemensamt kärl kan följas, så att det till exempel inte tas i bruk för stora kärl som är svåra att hantera. Det är inte heller meningen att avfall ska transporteras långa sträckor från fritidsbostäder till fasta bostäder. Ägoförhållandena rörande fastigheterna (fastigheter med samma ägare) eller släktrationer utgör inte en grund för användning av ett gemensamt kärl.

I ett avtal om sam användning måste alla fastigheter som använder gemensamma insamlingskärl vara avtalslutande parter. Avtalet och eventuella ändringar i det ska skickas till HRM för kännedom. En ändring som rör en avtalspart kräver dock inte att ett helt nytt avtal görs upp.

HRM ska inte kunna ålägga fastighetsinnehavare att ta i bruk gemensamma insamlingskärl och en gemensam plats för kärnen, utan det är en fråga där fastighetsägarna har avtalsfrihet.

Gemensamma insamlingskärl och en gemensam mottagningsplats är en bra lösning för grannfastigheter som nått samförstånd om saken, eftersom arrangemanget i allmänhet visar att fastighetsinnehavarna fäster särskild vikt vid att minska mängden avfall. Gemensamt insamlingskärl kan användas för vilket avfallsslag som helst.

HRM ska enligt förslaget ha rätt att förbjuda lösningen om det finns en grundad anledning av betydelse för ordnandet av avfallshanteringen. Det kan exempelvis vara fråga om en situation där mängden avfall som uppkommer på fastigheterna har bedömts fel i väsentlig grad, så att användningen av gemensamma insamlingskärl och en gemensam mottagningsplats leder till nedskräpning av omgivningen. Även oklarheter i samband med faktureringen kan vara en orsak till att förbjuda arrangemanget.

Fastighetsinnehavarna har rätt att när som helst vid behov meddela HRM att avtalet om sam användning inte längre gäller. I så fall är fastighetsinnehavarna skyldiga att ordna med nödvändiga insamlingskärl och egna mottagningsplatser.

8 § HRM:s områdesvisa mottagningsplatser för blandavfall

Det föreslås att avfallshanteringsföreskrifterna kompletteras med en förtydligande bestämmelse om områdesvisa mottagningsplatser som ordnas av HRM. Rätt att använda en områdesvis mottagningsplats för blandavfall som ordnas av HRM kan sökas av innehavare av fritidsbostäder enligt eget övervägande (till exempel om avfallsmängderna är små) och av innehavare av sådana åretruntfastigheter till vilka det inte är möjligt att komma med hämtfordon. I dag finns områdesvisa mottagningsplatser för blandavfall i Porkkala och Långvik i Kyrkslätt och vid Sortti-stationen i Kyrkslätt HRM får även besluta om att inrätta nya områdesvisa mottagningsplatser för blandavfall. HRM:s områdesvisa mottagningsplatser för blandavfall är avsedda för hushållens dagliga avfall.

9 § Sopsugsystem för insamling av avfall

Det föreslås att avfallshanteringsföreskrifterna kompletteras med bestämmelser om områdesvisa sopsugsystem. För närvarande finns det sopsugsystem för insamling av avfall från bostadsfastigheter i Storåker i Esbo, på Busholmen, i Fiskehamnen och på Kronobergsstranden i Helsingfors och i Kivistö i Vanda. Med ett sopsugsystem för insamling av avfall avses ett system där angivna avfallsslag samlas in genom ett nätverk av insamlingsställen och transporteras i ett underjordiskt rörsystem till en container i en mottagningsstation från vilken det transporteras vidare i containern för behörig behandling enligt avfallsslag.

På nya områden ingår skyldigheten att ansluta sig till ett sopsugsystem oftast i villkoren i överlåtelseavtalet för tomt. I avfallslagen föreskrivs det inte om någon skyldighet att ansluta sig till ett sopsugsystem, varför någon sådan bestämmelse inte heller kan ingå i avfallshanteringsföreskrifterna. Föreskrifterna kan inte heller innehålla något förbud mot att hålla

egna insamlingskärl för avfall på en fastighet. Sopsugsystem tolkas i avfallshanteringsföreskrifterna som en sådan gemensam mottagningsplats för fastigheter som ligger nära varandra som avses i 40 § i avfallslagen. Skyldigheten att ansluta sig till den fastighetsvisa avfallstransport som ordnas av HRM kan uppfyllas genom anslutning till ett sopsugsystem. Den avfallstransport som HRM ordnar tar vid på demottagningsplatser som fastighetsinnehavarna ordnar gemensamt. Som gemensamt ordnade mottagningsplatser fungerar sopsugsystemets insamlingsterminal och, i fråga om det avfall som inte samlas in genom systemet, övriga mottagningsplatser som ordnas gemensamt av fastighetsinnehavarna. Genom ett sopsugsystem kan man inte samla in exempelvis sådant avfall som på grund av sin storlek eller sina egenskaper inte lämpar sig för systemet. För sådant avfall ska fastighetsinnehavaren, det bolag som opererar sopsugsystemet och som representerar fastighetsägaren eller en annan bemyndigad aktör ordna en särskild mottagningsplats.

En fastighetsinnehavare som anslutit sin fastighet till ett sopsugsystem för insamling av avfall är inte skyldig att på fastigheten ordna en mottagningsplats för det avfall som samlas in genom systemet.

10 § Transport av avfall som inte lämpar sig för den fastighetsvisa avfallstransporten

Det föreslås att föreskrifterna kompletteras med en ny bestämmelse om transport av avfall som inte lämpar sig för den fastighetsvisa avfallstransporten. I överensstämmelse med 41 § i avfallslagen ska avfallsinnehavaren ha rätt att ordna transporten av avfall som uppkommer vid boende om avfallet består av exceptionellt stora föremål eller om avfallet av någon annan orsak inte lämpar sig för den fastighetsvisa avfallstransport som HRM ordnar. Skrymmande avfall och bygg- och rivningsavfall från boende ska i första hand föras till någon av HRM:s Sortti-stationer eller till någon annan mottagningsplats som ordnats av HRM. Dessutom kan fastighetsinnehavaren beställa tjänsten Sortti-avhämtning som för bort kasserade möbler. Prisuppgifter för tjänsten ingår i HRM:s taxa.

3 kap. Insamling av avfall på fastigheter

11 § Avfallsslag som samlas in separat

Enligt förslaget ska föreskrifterna kompletteras med en ny förtydligande bestämmelse om vilka slags avfall som ska samlas in separat och om fastighetsvis avfallstransport av förpackningsavfall som samlas in separat. Genom skyldigheter att sortera och samla in olika avfallsslag separat främjas genomförandet av prioritetsordningen och skyldigheten enligt avfallslagen att hålla avfall av olika slag åtskilt. I avfallslagen (646/2011) ingår en allmän skyldighet att i all verksamhet iaktta den prioritetsordning som anges i 8 § i lagen. I första hand ska mängden av och skadligheten hos det avfall som verksamheten ger upphov till minskas. Om avfall emellertid uppkommer, ska det i första hand förberedas för återanvändning och i andra hand materialåtervinnas. Är materialåtervinning inte möjlig, ska avfallet återvinnas på något annat sätt, exempelvis som energi. Det sista alternativet är att bortskaffa avfallet.

Det är HRM:s skyldighet att främja återvinning och genomförandet av prioritetsordningen i avfallshanteringen och att bidra till att återvinningsmålen i den riksomfattande avfallsplanen och i avfallsdirektivet kan uppnås. Avsikten är att uppmuntra avfallsinnehavarna att sortera ut det avfall som samlas in separat från blandavfallet.

Fastighetsinnehavarens ansvar för att ge information betonas, och målet är att samtliga boende ska bli medvetna om skyldigheten att sortera avfall.

HRM sörjer med stöd av 35 § i avfallslagen för den fastighetsvisa transporten av förpackningsavfall till mottagningsplats som ordnas av producenterna. HRM:s styrelse bestämde genom ett lagakraftvunnet beslut av den 24 augusti 2012 att fastighetsvis transport av förpackningsavfall skulle genomföras som avfallstransport ordnad av HRM med början den 1 september 2015. Det förpackningsavfall som samlas in separat överlämnas till avfallshantering som ordnas av producenterna.

12 § Blandavfall

I likhet med de nuvarande avfallshanteringsföreskrifterna ska de omarbetade föreskrifterna innehålla en klagörande bestämmelse om insamlingskärl för blandavfall som ska finnas för alla fastigheter som omfattas av den fastighetsvisa avfallstransporten.

13 § Skyldighet att sortera avfall och samla in avfall separat

För att målen för återvinning i avfallsdirektivet och i den riksomfattande avfallsplanen ska kunna uppnås krävs att avfallsslag som ska återvinnas i hög grad samlas in separat redan på fastigheterna. Bioavfall, glas-, kartong- och plastförpackningar och små metallföremål ska sorteras ut från det blandade avfallet och läggas i egna insamlingskärl om fastigheten består av minst fem lägenheter. För att de reviderade skyldigheterna att samla in avfall separat ska kunna genomföras ökar HRM sin vägledning av invånarna och aktörerna i regionen genom information. HRM publicerar anvisningar, ordnar kampanjer och producerar informationsmaterial genom olika kanaler och tillhandahåller personlig rådgivning. Denna upplysningsverksamhet är omfattande och bred. Innan de reviderade skyldigheterna till separatsamling träder i kraft bereder HRM dessutom en så kallad styrande avfallstaxa. I samband med detta utreds hur prissättningen till kunderna av den fastighetsvisa insamlingen av olika avfallsslag ska utvecklas så att den uppmuntrar till sortering och återvinning. Dessutom utreder HRM hur serviceutbudet i samband med sorteringen på fastigheterna kan utvecklas till exempel med användning av flerfacksinsamling eller andra sätt eller system att samla in avfall. De enkäter som HRM låtit utföra ger vid handen att den viktigaste faktorn som motiverar de boende att sortera sitt avfall att sorteringen är lätt att utföra (enkät genomförd på uppdrag av HRM, 2016). Två tredjedelar av invånarna uppger att de skulle sortera flitigare om insamlingsplatsen fanns i samband med husbolaget eller närmare hemmet (enkät genomförd på uppdrag av HRM, 2017).

Avfallsdirektivet kräver att det biologiska avfallet från hushåll senast den 31 december 2023 antingen sorteras ut och återvinns på uppkomstplatsen eller återvinns separat och att det inte blandas upp med annat avfall. Avfallsdirektivet uppmuntrar dessutom till hemmakompostering. Enligt förslaget ska skyldigheten att samla in bioavfallet separat inte gälla fastigheter där bioavfallet komposteras. Dessutom får fastigheter eller lägenheter som ligger nära varandra enligt den föreslagna 15 § på grundval av ett inbördes avtal använda en gemensam kompostbehållare för bioavfall. Dessa fastigheter ska lämna HRM en anmälan om kompostering enligt 16 §.

Enligt den föreslagna 7 § får fastigheter som ligger nära varandra eller till exempel delägarna i en vägbestyrelse avtala om att för ett eller flera avfallsslag använda ett eller flera gemensamma insamlingskärl och en gemensam mottagningsplats (samanvändning). Användningen av gemensamma insamlingskärl för flera fastigheter är en bra lösning för avfallsslag som samlas in separat, särskilt i småhusområden.

Som stöd för beredningen av de nya föreskrifterna utfördes våren 2018 tre livscykelanalyser som gällde fastighetsvis insamling av bioavfall, plast respektive kartong. I analyserna användes livscykelmodellering med programmet GaBi. Vid modelleringen utreddes de aktuella avfallsfraktionernas positiva och negativa miljöeffekter vid insamlingen från fastigheten, transporten, eventuella mellanlagringar och slutanvändningen som material eller energiråvara. Vid samtliga modelleringar beaktades hela verksamhetsområdet för HRM:s avfallshantering medräknat Kyrkslätt.

I livscykelanalysen rörande separat insamling av bioavfall konstaterades det att den största miljönyttan uppnås när den nedre gränsen för skyldigheten går vid 5 lägenheter. Om de boende som tas med i systemet antas sortera sitt avfall med samma effektivitet som de som för närvarande omfattas av systemet, kommer utvidgningen av skyldigheten att samla in bioavfall separat till fastigheter med 5 lägenheter eller fler att ha som resultat att 1000 ton mera bioavfall samlas in varje år.

Vad gäller kartong medför en övergång till en nedre gräns på 5 lägenheter inte stora förändringar i utsläppen av växthusgaser jämfört med nuläget. Ökningen av transporter vid insamlingen orsakar med nuvarande fordon en ökning av utsläppen med ca 20 t CO₂-ekv./a, vilket motsvarar en skillnad på ca 0,3 % mellan nuläget, där gränsen går vid 10 lägenheter, och situationen om gränsen 5 lägenheter införs. I alla anbudstävlingar som HRM utlyser för sina avfallstransporter kommer ett krav på transportmaterielen att införas. Syftet med detta är att stegvis ersätta de nuvarande fordonen, som i regel är dieseldrivna, med sopbilar som använder en alternativ icke-fossil drivkraft. De första anbudstävlingarna som innehåller kravet genomförs hösten 2018. En utvidgning av skyldigheten att samla in kartongförpackningar fastighetsvis är motiverad även av den orsaken att mängden kartongförpackningar som samlas in på de områdesvisa mottagningsplatserna är betydande, vilket tidvis leder till att kärnen blir överfulla och mottagningsplatserna skräpas ner. Om den fastighetsvisa insamlingen utökas, minskar mängden kartongförpackningar som förs till de områdesvisa mottagningsplatserna.

I livscykelmodelleringen av fastighetsvis insamling av plastförpackningar utreddes bara gränserna 20 och 10 lägenheter för skyldigheten att samla in förpackningarna. I utredningen observerades likväl att utsläppen från insamlingen och transporten av plastförpackningar är obetydliga jämfört med de utsläpp som orsakas av behandlingen av plastförpackningar och de utsläppsvinster som de ger. Resultaten av analysen av den fastighetsvisa insamlingen av plastförpackningar visar att ju fler fastigheter som insamlingen av plastförpackningar omfattar, desto större blir de positiva effekterna på klimatet. Om gränsen för skyldigheten exempelvis sätts vid 10 lägenheter på fastigheten minskar utsläppen av växthusgaser med 6500 t CO₂-ekv. om året jämfört med nuläget. Även om gränsen 5 lägenheter för skyldigheten inte beaktades i denna utredning kan man utifrån utredningarna rörande bioavfall och kartong dra slutsatsen att en utvidgning av skyldigheten till fastigheter med 5 lägenheter eller fler inte i betydande grad ökar de utsläpp som insamlingen och transporten av avfallet medför. Däremot medför ökningen av mängden plastförpackningar som samlas in en betydande reduktion i utsläppen av växthusgaser.

Sammantaget ger en utvidgning av skyldigheten att samla in avfall separat till fastigheter med 5 lägenheter eller fler i fråga om de aktuella fraktionerna positiva miljöeffekter särskilt genom de utsläpp som uteblir när plastförpackningar återvinns. Dessutom förbättrar en utvidgning av den fastighetsvisa insamlingen till metall- och glasförpackningar kvaliteten på det blandavfall som blir energiråvara.

HRM har dessutom utrett de ekonomiska konsekvenserna av förslagen för kundfastigheterna utifrån den nuvarande taxan. Fastigheternas avfallsavgifter grundar sig på tömningsavgifter som är specifika för olika sopkärl. Hur stora kostnaderna för en fastighet blir beror på vilka avfallsfraktioner som samlas in, hur många sopkärl fastigheten använder, hur stora kärnen är, hur ofta kärnen töms och om kärnen är egna eller hyrda. Tömningsavgifterna för fraktioner som kan materialåtervinnas är enligt nuvarande taxa i medeltal 20–40 % lägre än tömningsavgiften för blandavfall. HRM kommer under år 2019 att bereda en så kallad styrande taxa. I samband med detta utreds hur prissättningen till kunderna av den fastighetsvisa insamlingen av olika avfallsslag ska utvecklas så att den uppmuntrar till sortering och återvinning.

De nya skyldigheterna att samla in avfall separat inverkar mest på fastigheter med 5–9 lägenheter (ca 3250 st. inom verksamhetsområdet). Dessa har i överensstämmelse med de nuvarande föreskrifterna vanligen ett 660 liters kärl för blandavfall som töms en gång i veckan. Fastighetens årskostnad för detta är 595 euro. Den separata insamlingen av nya avfallsfraktioner kan antas

minska mängden blandavfall, så att fastigheternas kärll för blandavfall i fortsättningen inte behöver tömmas oftare var annan vecka. Med nuvarande tömningstaxor stiger årskostnaderna för en fastighet med 5–9 lägenheter med 267 euro, det vill säga 45 %, jämfört med nuläget. För fastigheter med 10–19 lägenheter (ca 2480 st. inom verksamhetsområdet) blir förändringen mycket liten, eftersom dessa kan avstå från sitt andra kärll för blandavfall när den separata insamlingen utökas. Med nuvarande tömningstaxor stiger årskostnaderna för en fastighet med 10–19 lägenheter från 1614 euro till 1642 euro, det vill säga med 2 % (28 euro) jämfört med nuläget. För fastigheter med minst 20 lägenheter (ca 8470 st. inom verksamhetsområdet) kan den separata insamlingen av nya avfallsfraktioner antas minska mängden blandavfall, så att de kan avstå från ett kärll för blandavfall. Med nuvarande tömningstaxor sjunker deras årskostnader från 4922 euro till 4288 euro, det vill säga med 13 %. De slutliga kostnadseffekterna för fastigheterna kan ännu inte beräknas exakt, eftersom HRM:s nya taxa som ska styra mot bättre sortering utarbetas under 2019.

Paragrafen ska också innehålla ett förbud mot att i ett sopkärll lägga sådant avfall som kärlet är avsett för. Felaktigt material som lagts i ett insamlingskärll försvårar återvinningen, användningen av återvunnet material eller utvinningen av energi ur avfallet.

I föreskrifterna anges ingen särskild skyldighet att samla in papper separat, eftersom detta regleras direkt i avfallslagen där producenterna åläggs att ordna separat insamling av papper på de fastigheter som avses i lagen. Enligt 49 § i avfallslagen ska en producent av pappersprodukter ordna kostnadsfri transport av kasserade pappersprodukter från en mottagningsplats som fastighetsinnehavaren har ordnat, om fastigheten finns någon annanstans än i ett småhus- eller glesbygdsområde. Och enligt 50 § i avfallslagen ska fastighetsinnehavaren ordna en mottagningsplats för insamling av kasserade pappersprodukter. Skyldigheten omfattar dock inte småhus eller andra motsvarande fastigheter eller fastigheter i glesbygden.

Vid en tolkning av hur bindande lägenhetsgränserna är ska man beakta att det för ordnandet av avfallshanteringen saknar betydelse hur många tomter husbolaget omfattar. Om den mottagningsplats för avfall som husbolaget ordnat används av fem lägenheter eller fler, tillämpas de lägenhetsgränser som anges i paragrafen oberoende av hur många tomter husbolaget omfattar.

14 § Övrigt avfall som samlas in separat

Enligt förslaget ska föreskrifterna kompletteras med en ny förtydligande paragraf om övrigt avfall som ska samlas in separat. Till de övriga avfallslag som ska samlas in separat hör avfall som omfattas av producentansvar och som inte är förpackningsavfall, farligt avfall och specialavfall, ris och kvistar, trä- och trädgårdsavfall, bygg- och rivningsavfall och slam från boende.

Skyldigheten att samla in bygg- och rivningsavfall separat anges exakt i avfallsförordningen (15 §). Dessa skyldigheter gäller såväl näringsverksamhet som de fastigheter som omfattas av kommunens skyldighet att ordna avfallshantering. Bygg- och rivningsavfall som uppkommer på bostadsfastigheter omfattas av kommunens skyldighet att ordna avfallshantering bara när avfallet härrör från en renovering som utförs av fastighetsinnehavaren själv eller när fastighetsinnehavaren köper tjänster av företag men själv svarar för hanteringen av bygg- och rivningsavfallet. Om ett företag som levererar renoveringstjänster svarar för hanteringen av det bygg- och rivningsavfall som uppkommer på fastigheten, betraktas det somt avfall från näringsverksamhet, vilket innebär att bestämmelser om det inte kan ingå i avfallshanteringsföreskrifterna.

4 kap. Egen behandling av avfall på fastigheten

15 § Kompostering

Det föreslås att paragrafen om kompostering i de nuvarande föreskrifterna ändras. Kompostering främjar tillämpningen av prioriteringsordningen. Även det nya avfallsdirektivet uppmuntrar till kompostering. En välskött kompost främjar återvinning av näringsämnen och minskar behovet att transportera avfall. För att uppfylla prioriteringsordningen i 8 § i avfallslagen har egen kompostering av bio- och trädgårdsavfall på fastigheten i föreskrifterna tillägnats ett eget kapitel.

Om det bioavfall som uppkommer på en fastighet komposteras på fastigheten finns det ingen skyldighet att ansluta fastigheten till den fastighetsvisa transporten av bioavfall ens i det fall att antalet lägenheter på fastigheten är fem eller större. Dessutom är det möjligt att förlänga tömningsintervallet för fastighetens kärl för blandavfall. I dessa fall ska en anmälan om kompostering lämnas till HRM i enlighet med 16 §.

I en kompostbehållare på en bostadsfastighet får man kompostera livsmedelsavfall, trädgårdsavfall, torrklosettlatrin och, under vissa villkor, små mängder avloppsslam. För att komposteringen ska lyckas, ska stor vikt läggas vid underhållet av komposten.

När livsmedelsavfall och avfall från fekalier komposteras ska särskild vikt fästas vid hygien och bekämpningen av luktolägenheter. Den kompostbehållare som används för kompostering av sådant avfall ska ha skydd mot gnagare och skadedjur. Särskilt när livsmedelsavfall och avföringsbaserat avfall komposteras ska man säkerställa att avfallet är helt komposterat innan det tas ur behållaren. Dessutom kan till exempel avfall från en torrtoalett behöva efterkomposteras utanför behållaren.

Det föreslås att kravet att en varmkompostbehållare används avskaffas, eftersom komposteringen enligt den respons som getts och de användarerfarenheter som erhållits kan lyckas även med en icke värmeisolerad kompostbehållare.

I paragrafen krävs att kompostbehållaren väljs så att dess kapacitet är tillräcklig med hänsyn till den mängd avfall som uppkommer på fastigheten. Bestämmelsen gäller sådana fall där det livsmedelsavfall som uppkommer på en fastighet inte förs bort inom ramen för den fastighetsvisa avfallstransporten utan komposteras och återvinns på fastigheten. Vid kompostering av livsmedelsavfall är det viktigt att se till att avfallet har hunnit brytas ner tillräckligt innan det tas ur kompostbehållaren för efterkompostering. De kortaste tider som livsmedelsavfall enligt rekommendationer från tillverkaren av kompostbehållaren ska hållas i kompostbehållaren kan tas som utgångspunkt när graden av nedbrytning bedöms. Syftet med bestämmelsen är att förhindra situationer där kompostbehållaren på grund av utrymmesbrist töms innan avfallet har hunnit brytas ner tillräckligt. Livsmedelsavfall som inte är tillräckligt nedbrutet kan, om det flyttas till en oisolerad efterkompost, medföra luktproblem och dra till sig skadedjur.

16 § Komposteringsanmälan

Skyldigheten enligt gällande avfallshanteringsföreskrifter att lämna en anmälan om kompostering ska enligt förslaget ändras. De nuvarande föreskrifterna har krävt att alla fastigheter som komposterar lämnar en anmälan om kompostering. I praktiken har kravet dock inte iakttagits särskilt väl. Därför föreslås det att en anmälan om kompostering behöver lämnas bara av de fastigheter där antalet lägenheter är fem eller större eller som vill förlänga tömningsintervallet för blandavfall till åtta veckor i enlighet med 23 §. En anmälan om kompostering ska lämnas i motsvarande situationer även när flera fastigheter använder en gemensam kompostbehållare. I komposteringsanmälan ska namn och kontaktuppgifter för den person som ansvarar för skötseln av komposten anges. HRM får vid behov meddela kompletterande föreskrifter om kompostering.

Fastighetsinnehavarna ska underrätta HRM om komposteringen avslutas. I så fall är fastighetsinnehavarna skyldiga att ordna med behövliga insamlingskärl för bioavfall och egna platser för kärnen på sina fastigheter.

HRM får dessutom förbjuda användning av en kompostbehållare om det finns en grundad anledning med betydelse för ordnandet av avfallshanteringen. I en situation där mängden bioavfall som uppkommer på en fastighet har beräknats fel i väsentlig grad eller där komposten på grund av bristfällig skötsel orsakar fortlöpande luktproblem eller andra olägenheter i grannskapet, får HRM enligt förslaget förbjuda användningen av kompostbehållaren, i vilket fall fastigheterna bör ansluta sig till den fastighetsvisa transporten av bioavfall.

17 § Förbränning och nedgrävning av avfall

I 5 § i gällande avfallshanteringsföreskrifter ingår ett förbud mot att bränna eller gräva ner avfall. I de föreslagna föreskrifterna flyttas bestämmelsen till 4 kapitlet. Både förbränning och nedgrävning av avfall är i allmänhet taget förbjudet enligt avfallslagen. I paragrafen anges omständigheter där förbränning av avfall är tillåten. Avfall får placeras i marken för nyttoanvändning i enlighet med kommunens miljöskydds-föreskrifter.

5 kap.

Insamlingskärl vid fastighetsvis avfallstransport

18 § Olika typer av insamlingskärl

Det föreslås att gällande föreskrifter preciseras i fråga om vilka slags insamlingskärl som fastigheterna får använda. En fastighet ska ha tillräckligt många sopkärl med hänsyn till avfallsmängderna, skyldigheterna att samla in avfall separat och tömningsintervallen.

Vid den avfallstransport som ordnas av HRM kan man använda antingen insamlingskärl som hyrs av HRM eller insamlingskärl som tillhör fastighetsinnehavaren. I föreskrifterna ingår en förteckning över de alternativa typer av sopkärl som kan användas i den fastighetsvisa avfallstransporten. Som insamlingskärl vid fastighetsvis avfallstransport får endast sådana insamlingskärl användas som lämpar sig för den avfallstransport som ordnas av HRM. I föreskrifterna anges dessutom standarder som insamlingskärlen ska uppfylla.

19 § Benämningar och färgkoder för olika avfallsslag

De färgkoder för olika avfallsslag som föreskrivs i gällande föreskrifter ska enligt förslaget ändras efter hand som fastigheterna skaffar nya insamlingskärl. För att skillnaden mellan insamlingskärlen för glasförpackningar och små metallföremål ska bli tydligare och kvaliteten på källsorteringen bättre föreslås det att färgkoden för metallavfallet ska vara svart. Dessutom ändras benämningarna för de avfallsslag som samlas in separat med beaktande av det producentansvar för förpackningsavfall som trädde i kraft i sin helhet den 1 januari 2016.

20 § Märkning av insamlingskärl vid fastighetsvis avfallstransport

I likhet med gällande föreskrifter ska även de omarbetade föreskrifterna innehålla en bestämmelse om märkning av insamlingskärl. Enligt 10 § i statsrådets förordning om avfall ska avfallsslaget och kontaktuppgifter för den sammanslutning som ansvarar för insamlingen anges på sopkärlet. För avfallstransporter som ordnas av HRM ska endast textdekalerna från HRM användas. Om insamlingskärlen finns på en gemensam mottagningsplats med insamlingskärl från flera fastigheter, ska varje fastighets insamlingskärl förses med en specifik märkning som till exempel motsvarar fastighetens nummer eller bokstav.

21 § Fyllning av insamlingskärl

Bestämmelserna om fyllning av insamlingskärl i gällande föreskrifter ska enligt förslaget preciseras. I insamlingskärl får man inte lägga avfall som försvårar materialåtervinningen eller utvinningen av energi eller äventyrar arbetssäkerheten.

22 § Tömningsintervall för insamlingskärl

I gällande föreskrifter ingår bestämmelser om tömningsintervall för insamlingskärl. Enligt 10 § i statsrådets förordning om avfall ska sopkärl tömmas tillräckligt ofta så att kärlet alltid kan förslutas och avfallet inte medför förorening eller nedskräpning av omgivningen, lukt eller annan hygienisk olägenhet.

Tömningsintervallet för fastighetens insamlingskärl ska vara förenligt med HRM:s avfallstransportsystem. HRM:s kundfastigheter kan beställa önskat antal insamlingskärl till sin fastighet och avtala om lämpliga intervall för sophämtningen samt vid behov avtala om önskade ändringar i tjänsten. De tjänster som fastigheten behöver anpassas efter tömningsintervallerna i den avfallstransport som ordnas av HRM, och det går inte att skraddarsy tömningsintervallen för varje fastighet. Dessutom får HRM tillfälligt flytta tömningen till en annan dag till exempel när flera helgdagar följer på varandra eller på grund av dåligt väglag. HRM informerar om ändringar i tömningsdagar om man känner till ändringarna på förhand.

I överensstämmelse med nuvarande föreskrifter ska insamlingskärl för blandavfall tömmas var fjärde vecka eller oftare.

Det föreslås att tömningsintervallet för bioavfall förlängs till två veckor. Tidigare har det varit en vecka. Enligt den respons och de användarerfarenheter som erhållits har den aktuella bestämmelsen upplevts vara för sträng särskilt för små fastigheter där kärlet för bioavfall ofta varit halvfulla när de tömts. Efter ändringen kommer insamlingskärlet för bioavfall att vara fullare när de töms, vilket leder till minskade negativa miljöeffekter från avfallstransporterna.

På fritidsbostäder som används året runt ska samma skyldigheter att tömma insamlingskärlet tillämpas som på fastigheter som är i permanent bruk. Fritidsbostäder som används endast sommartid behöver inte omfattas av den fastighetsvisa avfallstransporten vintertid.

De tömningsintervall som anges i avfallshanteringsföreskrifterna gäller bara de fritidsbostäder och övriga fastigheter som omfattas av den fastighetsvisa avfallstransporten.

23 § Undantag eller uppehåll som gäller tömning av insamlingskärl

Det föreslås att föreskrifterna kompletteras med en bestämmelse som förtydligar de nuvarande föreskrifterna i fråga om undantag och uppehåll som gäller tömning av insamlingskärl. Tidigare har anvisningar om uppehåll i tömningarna ingått i taxan för avfallshanteringen. Att de tas med i avfallshanteringsföreskrifterna är motiverat särskilt för att kunden enkelt ska hitta de bestämmelser som rör avfallshanteringen på fastigheten på en och samma plats.

Om bioavfallet sorteras ut från blandavfallet kan fastigheten ansöka om att tömningsintervallet för blandavfall förlängs till 8 veckor. Om fastigheten önskar förlänga tömningsintervallet för blandavfall till över åtta veckor eller ansöka om förlängning av tömningsintervallet för något annat avfallslag, ska fastigheten ansöka om undantag från föreskrifterna enligt 43 §.

Den fastighetsvisa avfallstransporten kan avbrytas för viss tid när fastigheten inte används på en vecka eller mera. Om uppehållet varar i över ett år ska undantag sökas enligt föreskrifterna. Ansökan ska innehålla motiveringar.

24 § Extra avfall

I 10 § i gällande föreskrifter ingår bestämmelser om extra avfall. Enligt förslaget ska dessa preciseras. Om avfallet inte får plats eller av någon annan anledning inte kan läggas i insamlingskärl, kan det tillfälligt placeras i omedelbar närhet av den plats som har reserverats för avfallet.

25 § Underhåll av insamlingskärl

Bestämmelserna om underhåll av insamlingskärl i gällande föreskrifter ska enligt förslaget preciseras. Innehavaren av ett insamlingskärl åläggs att se till att kärlet hålls i behörigt skick. Enligt 10 § i statsrådets förordning om avfallshantering ska sopkärlet underhållas och rengöras tillräckligt ofta så att insamlingen inte medför någon fara eller skada för hälsan eller miljön. I paragrafen åläggs ägaren av ett insamlingskärl att hålla kärlet i skick så att olägenheter för människors hälsa, förorening eller nedskräpning av miljön eller säkerhetsrisker för dem som tömmer eller använder kärlet kan undvikas. Kärlets ägare är antingen fastighetens innehavare eller ägare, som enligt avfallslagen ansvarar för ordnandet av insamlingen av avfall på fastigheten, eller HRM, som ordnar den fastighetsvisa avfallstransporten. HRM sörjer för att insamlingskärlen rengörs regelbundet i samband med tömningen, och uppgiften ingår i tömningstjänsten.

6 kap.

Platser för insamling av avfall

26 § Placering av insamlingskärl

Det föreslås att föreskrifterna preciseras i fråga om platserna för insamlingskärlen. Enligt 10 § i statsrådets förordning om avfallshantering ska man kunna nå insamlingsplatsen för avfallet obehindrat, och avfallet ska kunna lastas tryggt. I avfallshanteringsföreskrifterna ingår närmare bestämmelser om att ordna en mottagningsplats och välja plats för insamlingskärl. När insamlingskärl placeras på fastigheten eller när ett sopotrymme byggs ska kommunens byggnadsordning, hälsoskyddsföreskrifter, miljöskyddsföreskrifter och planbestämmelser samt utrustningstillverkarnas anvisningar iakttas.

Insamlingskärl som ska transporteras manuellt ska placeras på en sådan plats att sopbilen ohindrat kan stanna högst tio meter från kärlet. Insamlingskärl som inte kan flyttas manuellt (djupbehållare, växelflak m.m.) ska placeras så att sopbilen obehindrat kan tömma behållarna.

Vid nybyggnad är det viktigt att även sörja för en fungerande avfallshantering. När nya sopotrymmen och djupbehållare anläggs, rekommenderas att gällande RT-kort för avfallshantering på bostadsfastigheter iakttas (RT 69-11190).

27 § Vägar för hämtfordon och vägar för manuell transport av sopkärl vid fastighetsvis avfallstransport

Det föreslås att föreskrifterna preciseras i fråga om vägar för manuell transport av insamlingskärl. Bilvägen ska hålla för avfallsfordonets vikt. Ansvar för vägens hållbarhet och eventuella skador på den bärs även i fråga om enskild väg av väghållaren. Avfallstransporter är enligt trafikverkets tolkning jämförbara med livsviktiga transporter som även måste kunna utföras till exempel vid tjällossningen. I så fall ska fastighetsinnehavaren ordna en mottagningsplats för avfallet enligt 26–27 § på något annat ställe. Om insamlingskärlen måste transporteras manuellt till avfallsfordonet för tömning, debiteras för denna transport en avgift enligt gällande taxa.

28 § Låsning av mottagningsplatsen vid avfallstransport som ordnas av HRM

Enligt förslaget ska bestämmelsen om låsning av den mottagningsplats där insamlingskärlen är placerade i gällande föreskrifter preciseras. Det är alltid fastighetsinnehavaren som fattar beslut om att mottagningsplatsen ska hållas låst. Fastighetsinnehavaren står för kostnaderna för installation och underhåll av lås som begränsar tillträdet till mottagningsplatsen och ansvarar för att låsen fungerar. Om fastighetens innehavare har önskat låsa eller har låst vägen till mottagningsplatsen, ska detta ordnas så att sophämtaren kan låsa upp dörrar och portar med en nyckel från HRM:s avfallshantering eller med en kod som överlämnats till HRM. Låsen ska ha två låshus och vara serielagda enligt HRM:s avfallshanteringsserie. Om det inte är tekniskt möjligt att installera sådana, kan fastighetsinnehavaren lämna HRM en skriftlig ansökan om användning av ett nyckelskåp som anvisas av HRM. I nyckelskåpet ska fastighetsinnehavaren deponera den eller de nycklar som behövs på den väg som leder till insamlingskärlen. Fastighetsinnehavaren ansvarar för de nycklar som denne deponerar i nyckelskåpet.

29 § Sopnedkast

Gällande bestämmelse om sopnedkast ska enligt förslaget preciseras. Sopnedkast används fortfarande på en del fastigheter. I paragrafen önskar man betona att avfallet ska ledas direkt till ett insamlingskärl som lämpar sig för maskinell tömning och uppfyller kraven på insamlingskärl i 18 §. Dessutom ska placeringen av insamlingskärlet uppfylla kraven i 26–27 §

30 § Områdesvisa mottagningsplatser

Enligt förslaget ska avfallshanteringsföreskrifterna preciseras i fråga om områdesvisa mottagningsplatser. Med en områdesvis mottagningsplats avses en mottagningsplats för förpackningsavfall (s.k. Ekopiste) som sköts av producenter av förpackningsmaterial, en mottagningsplats för kasserade pappersprodukter vilken sköts av pappersproducenter eller en annan områdesvis mottagningsplats för avfall eller för produkter som ska förberedas för återanvändning.

Enligt 47 § i avfallslagen har producenten den primära rätten att ordna avfallshanteringen för de kasserade produkter som denne ansvarar för. Andra aktörer får upprätta parallella insamlings- och mottagningsystem för kasserade produkter eller tillhandahålla tjänster med anknytning till detta för fastighetsinnehavare eller andra avfallsinnehavare endast om det sker i samverkan med producenten.

Det är nödvändigt att i avfallshanteringsföreskrifterna ange skyldigheter som ska förhindra att mottagningsplatserna blir nedskräpade. Till de områdesvisa mottagningsplatserna får endast sådant avfall föras för vilket där finns ett kärl. Det är förbjudet att lägga avfall utanför insamlingskärl, eftersom mottagningsplatserna är oövervakade och avfallet lätt leder till nedskräpning.

För att anlägga en områdesvis mottagningsplats krävs tillstånd av markägaren. Om det dessutom handlar om en byggnadskonstruktion krävs även tillstånd av byggnadsövervakningen. På ett detaljplaneområde förutsätter anläggning av en områdesvis mottagningsplats också en planebeteckning.

Underhållet av en områdesvis mottagningsplats ska skötas av den som utsetts att ansvara för mottagningsplatsen.

7 kap. Transport av avfall

31 § Lastning av avfall

De tider på dygnet under vilka lastning av avfall är tillåten ska enligt förslaget utvidgas. Lastning av avfall föreslås bli tillåten från måndag till fredag mellan klockan 5 och 22 samt lördag och söndag mellan klockan 7 och 21. När flera helgdagar följer på varandra är det tillåtet att lasta avfall under helgen, till exempel på en lördag eller söndag.

Enligt 10 § i statsrådets förordning om avfall ska lastningen förläggas till en sådan tidpunkt att de som bor och vistas i närheten inte utsätts för buller eller andra olägenheter. När det blir tillåtet att inleda lastningen tidigare, kan den utföras före morgonrusningen, vilket minskar de störningar som trafiken och trafikbullret orsakar och förbättrar luftkvaliteten i områden där trängseln är som störst. Om sophämtningen utförs tidigare förbättras säkerheten i arbetet och dessutom säkerheten för dem som bor i ett område eller färdas till fots eller med cykel eller på rör sig där på andra sätt i och med att sopbilen inte behöver manövreras och till exempel backa i trängseltrafik. När sophämtningen utförs före rusningstid kan arbetet dessutom utföras betydligt snabbare. Det är motiverat att tömningsarbetet kan inledas tillräckligt tidigt, så att man vid planeringen av sopbilarnas körrutter i tillräcklig utsträckning kan beakta särskilt de fastigheter där sophämtningen är sällra besvärligast.

I sitt verksamhetsområde har HRM som en del av Helsingfors stads åtgärdsprogram för citylogistik genomfört ett omfattande försök med tidigare tömning. Under försöket strävade HRM efter att samarbeta så aktivt som möjligt med myndigheter, transportföretag och invånare. Syftet med försöket var att utreda om det är möjligt att utan att i oskälig grad öka det skadliga bullret förlägga insamlingen av avfall utanför rusningstiderna för att minska de skadliga effekterna på miljön och på övrig trafik. I försöket samlades bland-, bio- och energiavfall samt papp in kl. 5.00–22.00, vilket innebär en avvikelse från avfallshanteringsföreskrifterna. Försöket inleddes den 12 januari 2015 och avslutades den 1 juli 2017. Med hjälp av försöket samlade HRM in mera information om hur en tidigare och senare tömning av sopkärl inverkar på de boendes vardag, trängseln i trafiken och arbetssäkerheten för sophämtarna. Olika sätt att bland annat bekämpa buller som visat sig fungera i tidigare försök användes och utvärderades under försöket (bl.a. tystare sopkärl).

Försöket genomfördes med befintliga avfallsfordon. Det omfattade sammanlagt över 220 000 invånare. Under försöket ombads invånarna att ge respons. Med hänsyn till det totala antalet invånare i regionen inkom anmärkningsvärt lite respons, nämligen bara från 114 fastigheter, vilket är ca 3 % av det totala antalet fastigheter. Denna respons ger vid handen att ljudet från tömningen störde en del invånare. Det störande buller som tömningsarbetet ger upphov till kan emellertid minskas genom ändrade arbetsätt och genom att förse bilarna med extra anordningar, såsom backningsradar och kopplingar som minskar bilarnas driftsljud.

Utifrån försöket kan man sluta sig till att om tömningen inleds tidigt på morgonen går det väsentligt lättare att ordna verksamheten operativt samtidigt som det minskar trafikstockningarna och de negativa miljöeffekter som dessa medför samt och förbättrar säkerheten för såväl sophämtarna som de som bor eller rör sig på gatorna i området. Om avfallet samlas in innan rusningstrafiken börjar, minskar olägenheterna för den övriga motorfordonstrafiken och för den lätta trafiken. En tidigare tömning minskar också de utsläpp som transportererna medför eftersom användningen av transportfordonen kan effektiviseras och sopbilarnas antal i trafiken minskas. Utsläppen från sopbilarna och de bilar som måste vänta när sopbilar hindrar framkomsten minskar också genom att trafikstockningar undviks. En tidigare tömning effektiviserar planeringen och optimeringen av arbetet och hanteringen av och användningsgraden för materielen. Det möjliggör en tjänst som är enhetlig och av jämn kvalitet på ett kostnadseffektivt och miljövänligt sätt. Dessutom bör det beaktas att avfallstransportentreprenörerna i huvudstadsregionen har hamnat i en ojämlig situation, eftersom HRM övervakar sina kontrakterade samarbetspartners verksamhet och fastställer avtalsenliga sanktioner för brott mot åligganden enligt avtalen, medan de som inte är kontrakterade samarbetspartner inte övervakas kontinuerligt på samma sätt och överträdelse av föreskrifter inte medför några sanktioner utom i fall där den övervakande myndigheten har mottagit en anmälan om en exceptionell störning.

HRM har utrett vilka tider på morgonen lastningen av avfall inleds i andra kommuner och i europeiska storstäder. I flera av de största städerna i Europa är det förbjudet att lasta avfall andra tider på dygnet än på natten. I de nordiska städerna Stockholm, Köpenhamn, Åbo, Tammerfors, Jyväskylä, Uleåborg och Nurmijärvi samt i kommunerna i Östra och Västra Nyland är lastning av avfall tillåten klockan 6–21 eller 6–22. I Tammerfors stads miljöskyddsföreskrift ingår en särskild bestämmelse om lastning av avfall enligt vilken användningen av maskiner och utrustning som ger upphov till särskilt störande buller eller vibrationer är förbjuden nattetid kl. 22.00–07.00 i närheten av bostäder och andra objekt där arbetet kan medföra olägenheter eller störningar. Lastning av avfall är förbjuden kl. 22.00–06.00.

Den vedertagna seden i de största nordiska och finska städerna att tillåta tömning med nuvarande fordonspark kl. 6–22 visar på ett tämligen tillförlitligt sätt att man i dessa städer har upplevt att fördelarna är större än nackdelarna. I överensstämmelse med den praxis som tillämpas i övriga städer anser HRM det befogat att man även i huvudstadsregionen gör det möjligt att inleda lastningen av avfall klockan 5 på måndagar till fredagar i enlighet med förslaget.

Enligt Helsingfors stads miljöskyddsföreskrifter (22 §) är verksamhet som medför särskilt störande buller eller vibrationer förbjuden nattetid kl. 22.00–7.00 i närheten av bostäder och inkvarteringsplatser samt vårdanstalter. Enligt föreskrifterna gäller förbudet inte bygg- eller underhållsarbete i anknytning till trafikleder eller samhällsteknik, eller annat liknande tillfälligt arbete som det med hänsyn till trafiksäkerheten och trafikens smidighet eller av annan grundad anledning är nödvändigt att utföra nattetid. Bestämmelser med liknande innehåll ingår i Esbos, Vandas och Kyrksläpps miljöskyddsföreskrifter. De tillåtna tidsintervall för lastning av avfall som föreslås i avfallshanteringsföreskrifterna ska inte anses medföra sådant särskilt störande buller som inte är tillåtet enligt miljöskyddsföreskrifterna.

32 § Allmänna bestämmelser om transport av avfall

Enligt förslaget ska föreskrifterna kompletteras med allmänna bestämmelser om avfallstransporter. Avfallstransporterna får inte leda till nedskräpning eller olägenheter för människors hälsa eller för miljön. Enligt 11 § i statsrådets förordning om avfall ska avfall transporteras i ett tätt emballage eller ett slutet transportmedel eller på något annat sätt. Ansvar för att avfallet transporteras på behörigt sätt bärs av sophämtaren.

Avfall av olika slag som samlas in separat ska i enlighet med avfallslagen hållas åtskilt under transporten.

I 121 § i avfallslagen föreskrivs det om skyldigheten att upprätta ett transportdokument för farligt avfall, slam från boende och bygg- och rivningsavfall. Avfallsöverlåtaren, sophämtaren och avfallsmottagaren ska vara på det klara med skyldigheten att upprätta transportdokument. I avfallslagen och i förordningen ingår precisa bestämmelser om och krav på innehållet i dessa transportdokument.

8 kap. Slam från boende

33 § Skyldighet att ansluta sig till transport av slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar som ordnas av HRM

De första föreskrifterna om hantering av slam från boende trädde i kraft den 1 juli 2015. Bestämmelserna om slam från boende ska enligt förslaget flyttas till de allmänna avfallshanteringsföreskrifterna. Samtidigt ska bestämmelserna preciseras på många punkter utifrån de erfarenheter som tillämpningen av dem gett.

Det föreslås att avfallshanteringsföreskrifterna kompletteras med en förtydligande bestämmelse om skyldigheten att ansluta sig till den fastighetsvisa transport av slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar som ordnas av HRM. HRM:s styrelse beslutade den 22 mars 2013 att fastighetsvis transport av slam från boende skulle inledas den 1 april 2016 som en transport som ordnas av HRM. En fastighet som används för boende eller en fritidsbostad och som inte hör till HRM:s eller kommunens vatten- och avloppsnät ska enligt avfallslagen ansluta sig till den transport av slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar som ordnas av HRM.

Slam får inte utöver den transport som ordnas av HRM överlåtas till andra aktörer eller föras till en annan plats, och andra aktörer får inte ta emot slam från fastigheter som hör till HRM:s avfallshanteringsssystem. Bestämmelsen tillämpas inte i fall där fastighetsinnehavaren har beställt underhåll eller reparation av sitt system för behandling av avloppsvatten och slammets tas om hand i samband med detta.

34 § Bestämmelser om placeringen av system för behandling av avloppsvatten

Enligt förslaget ska föreskrifterna kompletteras med bestämmelser om placeringen av system för behandling av avloppsvatten. Vid den praktiska tillämpningen av föreskrifterna har det visat sig nödvändigt att lägga till bestämmelser om placeringen av system för avloppsvattenbehandling och om skicket för den tillträdesled och väg som leder dit.

Utifrån de erfarenheter som man fått från transporter av slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar föreslås det att bestämmelserna om den bilväg som leder till fastigheten ska preciseras. Vägen ska hålla för slambilens vikt. Ansvar för vägens hållbarhet och eventuella skador på den bärs även i fråga om enskild väg av väghållaren. Transporter av slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar är jämförbara med livsviktiga transporter som även måste kunna utföras till exempel vid tjällossning.

Vid valet av plats för ett system för behandling av avloppsvatten på en fastighet ska kommunala byggnadsordningar, hälsoskyddsordningar, miljöskyddsföreskrifter och planbestämmelser samt anläggningstillverkarens anvisningar iakttagas. Vid placeringen ska man dessutom se till att tömningen kan ske så obehindrat och säkert som möjligt.

35 § Tömningsintervall för slambehållare

Enligt en av de föreslagna ändringarna i föreskrifterna ska avskiljningsbrunnar, minireningsverk eller motsvarande behållare tömmas på slam vid behov, dock minst en gång om året.

Avskiljningsbrunnar och motsvarande behållare som endast innehåller gråvattenslam ska tömmas vid behov, dock minst en gång om året. Med gråvatten (BDT-vatten) avses avloppsvatten som härrör uteslutande från tvättning, städning, köksarbete eller annan motsvarande verksamhet. Gråvatten innehåller inte spolningsvatten från vattenklosetter eller till exempel filtrerat avloppsvatten från torrklösetter. Bestämmelser om egen behandling av gråvatten på fastigheter finns i 36 §. Enligt den får gråvattenslam komposteras på fastigheten, men en skriftlig anmälan om detta ska lämnas till HRM.

I sådana system för behandling av avloppsvatten som inte kräver tömning med slambil utan är försedda med en alternativ slamtömning (t.ex. filter eller slampåsar), ska slamtömningen ske tillräckligt ofta och enligt systemtillverkarens eller projektörens anvisningar. Bestämmelser om egen behandling av avloppsvatten på fastigheter finns i 36 §.

Fastighetsinnehavaren får ansöka hos HRM om att tömningsintervallet för slam ska förlängas. HRM kan på basis av en särskild ansökan bevilja en fastighet eller fritidsfastighet förlängning av tömningsintervallet. En tillräcklig grund kan till exempel vara att fastigheten används sparsamt, att den har dubbla avlopp eller att torrklösetter används.

Vid beredningen av föreskrifterna har statsrådets förordning om behandling av hushållsavloppsvatten i områden utanför avloppsnätet (157/2017) beaktats. I förordningen anges bland annat den kalkylerade belastningen av det obehandlade avloppsvatten som en person producerar vad gäller de ämnen som kraven på rening gäller. I förordningen anges också en vägledande, strängare reningsnivå som kan användas i eventuella kommunspecifika miljöskyddsföreskrifter för områden som är känsliga för förorening. Dessutom ingår utförliga krav på dokumentationen över avloppssystemet. För varje fastighet bör det finnas en redogörelse för mängden av och kvaliteten på det avloppsvatten som uppkommer och hur det för närvarande behandlas. Det ska även finnas bruks- och underhållsanvisningar för avloppssystemet.

36 § Egen behandling av slam

Det är motiverat att hålla kvar den möjlighet till egen behandling av slam som gällande avfallshanteringsföreskrifter medger.

9 kap. Förebyggande av nedskräpning

37 § Avfallshantering vid offentliga tillställningar

Enligt förslaget ska bestämmelserna om avfallshanteringen vid offentliga tillställningar i gällande avfallshanteringsföreskrifter preciseras. Bestämmelserna om avfallshanteringen vid offentliga tillställningar utomhus har sin grund i strävan att förebygga nedskräpning samt skyldigheten enligt avfallslagen att sörja för behörig avfallshantering. Enligt 74 § i avfallslagen ansvarar arrangören av en offentlig för att ett område som skräpats ner till följd av tillställningen städas upp om den som skräpat ner inte sköter uppstädningen.

I föreskrifterna åläggs arrangören att sörja för avfallshanteringen i dess helhet, inte bara städningen. Skyldigheten att sörja för avfallshanteringen är en betydande styråtgärd för att förebygga nedskräpning, eftersom den innebär att arrangören måste skaffa tillräckligt många sopkärl till området och se till att de töms enligt behov. Arrangören ansvarar enligt förslaget även för sorteringen och den separata insamlingen av olika avfallslag.

Till gällande föreskrifter läggs också en skyldighet att lämna en avfallshanteringsplan om antalet deltagare i tillställningen väntas bli över 500 personer.

Arrangören ska dessutom iaktta kommunens miljö- och hälsoskyddsföreskrifter och kommunens byggnadsordning.

10 kap. Farligt avfall och specialavfall

38 § Hantering av farligt avfall

Det föreslås preciseringar i gällande bestämmelser i avfallshanteringsföreskrifterna om hanteringen av farligt avfall. Bestämmelserna om farligt avfall i föreskrifterna ska följas även av näringsidkare. Genom bestämmelserna om farligt avfall regleras hur säker avfallshantering ska ordnas praktiskt.

Förvaring av farligt avfall på en tillfällig plats kan medföra olägenheter och risker som äventyrar människors hälsa och miljön. Därför har en bestämmelse om tillfällig förvaring av farligt avfall tagits med i föreskrifterna. Bestämmelsen om att förvaringstiden får vara högst ett år gäller samtliga fastigheter, även exempelvis behållare eller containrar för insamlade elektriska och elektroniska apparater som är placerade i dagligvaruaffärer. Den bidrar till en behörig hantering av avfallet.

Vid insamling och förvaring av farligt avfall på en fastighet iakttas kommunens miljöskyddsföreskrifter samt gällande lagstiftning och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

39 § Transport av farligt avfall till mottagningsplatser

Kommunen ska ordna hanteringen av farligt avfall från boende samt hanteringen av farligt avfall från jord- och skogsbruket, om det inte är fråga om oskäligen stora avfallsmängder. I överensstämmelse med detta bestäms att farligt avfall ska föras till en mottagningsplats som ordnas av HRM. Kasserade elektriska och elektroniska apparater samt uttjänta batterier och ackumulatörer kan även föras till en mottagningsplats som ordnas av producenten. Medicinavfall från hushåll åter ska föras till ett apotek.

Farligt avfall som uppkommer i annan verksamhet, såsom social- och hälsovårdstjänster och skolor, ska överlämnas till en mottagare som har tillstånd att ta emot avfallet. Samma bestämmelse gäller näringsidkare.

För förpackning av farligt avfall finns det utförliga anvisningar i statsrådets förordning om avfall, och hänvisningar till den ingår i avfallshanteringsföreskrifterna. Syftet med kravet att använda originalförpackningen är att säkerställa att avfallet förpackas och märks korrekt.

40 § Specialavfall

Enligt förslaget ska föreskrifterna kompletteras med en paragraf om specialavfall. Med specialavfall avses i föreskrifterna avfall som kräver specialåtgärder under transport eller behandling.

11 kap. Övriga bestämmelser

41 § Fastighetsinnehavarens informationsskyldighet

Det föreslås att gällande bestämmelser om fastighetsinnehavarens informationsskyldighet preciseras i avfallshanteringsföreskrifterna. Föreskrifterna kompletteras med en skyldighet att underrätta HRM om ändringar i kontaktuppgifterna. Om det i informationen används material som inte utarbetats av HRM får innehållet inte stå i strid med HRM:s anvisningar och föreskrifter.

42 § Tillsyn över att avfallshanteringsföreskrifterna följs

Enligt förslaget ska avfallshanteringsföreskrifterna kompletteras med en preciserande paragraf om tillsynen över föreskrifterna. I 24 § i avfallslagen föreskrivs det om tillsynen över att lagen och de bestämmelser om avfallshanteringen som meddelats med stöd av den iakttas. Tillsynsmyndigheter är den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten och den regionala närings-, trafik- och miljöcentralen (NTM-centralen).

Enligt avfallslagen meddelas för underlåtelse att följa avfallshanteringsföreskrifterna först ett föreläggande om att upphöra med det förfarande som strider mot föreskrifterna. Efter en tillsynsbeslutet kan följande åtgärd, beroende på verksamheten, enligt 129 § vara vite, hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande.

43 § Undantag från avfallshanteringsföreskrifterna

Möjligheten i gällande avfallshanteringsföreskrifter att ansöka om undantag i tillämpningen av föreskrifterna ska enligt förslaget inte ändras. Enligt 91 § i avfallslagen får den myndighet som anges i avfallshanteringsföreskrifterna i enskilda fall bevilja undantag från iakttagandet av en avfallshanteringsföreskrift på de grunder som nämns i föreskriften.

HRM:s branschdirektör för avfallshanteringen kan i enskilda fall tillåta avvikelser från avfallshanteringsföreskrifterna, om detta av någon särskild orsak är nödvändigt för att avfallshanteringen ska kunna ordnas och avvikelsen inte medför olägenheter för människors hälsa eller för miljön. För tydlighetens skull bestäms det särskilt att permanent undantag från skyldigheten att ansluta sig till organiserad avfallshantering i enlighet med avfallslagen inte kan beviljas. Tjänsteinnehavarens prövningsrätt är i praktiken liten, eftersom de beslut som gäller sådana undantag i ingen händelse får stå i konflikt med lagstiftningen och de myndighetsföreskrifter, till exempel miljöskydds-föreskrifter, som har utfärdats med stöd av lagstiftningen.

44 § Ikraftträdande

De allmänna föreskrifter för avfallshanteringen i huvudstadsregionen och Kyrkslätt som ändrats i enlighet med förslagen avses träda i kraft den 1 mars 2019. Samtidigt upphävs de nuvarande föreskrifterna med undantag av de skyldigheter att samla in avfall separat som blir strängare eller som är nya. Dessa avses träda i kraft efter en övergångstid.

De skyldigheter att separat samla in bioavfall, kartong-, glas- och plastförpackningar samt små metallföremål som anges i 13 § föreslås träda i kraft den 1 januari 2021 efter en övergångstid på två år. Till dess att de nya skyldigheterna träder i kraft iaktas de allmänna avfallshanteringsföreskrifter som meddelades den 1 juli 2012. En övergångsperiod för skyldigheterna till separat insamling är motiverad på grund av de åtgärder som det praktiska genomförandet av reformen kräver.